

Doznání

Dojat vším co je láska
k tobě se přimykám
smuten vším co je láska
před tebou utíkám

Překvapen vším co je láska
mlčím ve střehu
churav vším co je láska
soužím se pro něhu

Poražen vším co je láska
u věrných noci úst
opuštěn vším co je láska
až k sobě budu růst

František Halas

Foto: Ivana Jindrová

Úvodem

Politické léto bylo dramatické: Bém a Janoušek, Rath a komplicové. Nečas a Pospíšil, Blažek a Bradáčová. Volby se blíží. Demokracie není dokonalá, většina nemusí mít pravdu, nejrozumnější lidé žijí často mimo oficiální politiku. Opozice je nepostradatelná. Proč dřívější představitelé (i místní) často mizí z politiky? Nešlo-li jim o vlastní prospěch, mají dávat pozor na chyby následovníků a tím sloužit dál.

Jak to, že skutečná osobnost nemá šanci být zvolena prezidentem?

Mrzí nás, že Řím nesdělil veřejnosti důvod odvolání slovenského arcibiskupa R. Bezáka. Nestojíme Římu za řeč? Nucení ke slepé poslušnosti jsme si za minulého režimu užili dost. Jak pak církev vypadá v očích veřejnosti?

Zesnul kardinál Martini. Při poslední papežské volbě – v prvním kole hlasování - dostal nejvíce hlasů, ale pro svůj vysoký věk úřad odmítl. Nedávno v rozhovoru řekl, že církev má dvěstě let zpoždění.

Ve 94. letech zemřel generál Tomáš Sedláček. Co vše ten noblesní člověk přestál ...

Kdybych byl dvacetiletý, šel bych na rok, dva, pracovat do misí. Nebo do Evropské dobrovolné služby (viz str.6).

Radujeme se z opravené orlické tvrže. Z ruiny je skvost.

/v

MÁME NĚCO NAVÍC

Jste smutni, že doba dovolené uběhla? Nevaďte! Křesťan má totiž více než 50 dní dovolené navíc. Dovolené, v níž nemusí popojíždět přeplněnou dálnicí, nemusí se honit od jedné pamětihodnosti ke druhé, nehledá volná místa na pláži, nepřevléká propocená trička. Naopak: v klidu si oblékne sváteční oděv, obuje vyleštěné boty a jde nakrmit duši. Ani tělo nepřijde přitom o své: v troubě se peče kachýnka ke svátečnímu obědu, obědu bez chvatu, v pohodě rodiny. Už jste jistě přišli na to, co myslím: křesťanské neděle. Vrcholem je pobyt ve vzdušném lodi kostela, kde oči upoutají obrazy a sochy, sluch zase tóny varhan a zpěvy, nos ucítí vůni květinové výzdoby a někdy i kadidla. Člověk osvobozený od mobilu, internetu, televize, tranzistoru, faxu i od hluku slov. Kolem sebe má společenství lidí, stejně jako on hledajících a nalézajících; žádný kolektiv náhodně nakupených jedinců.

Zbabělost se ptá – je to bezpečné?
Prospěchářství se ptá – je to výhodné?
Marnivost se ptá - je to populární?
Ale svědomí se ptá – je to správné?
A jednoho dne musí každý zaujmout stanovisko, které není ani bezpečné, ani výhodné, ani populární, ale člověk ho musí zaujmout, protože je správné.

Martin Luther King

Není to pouhá rekreace tělesných sil. Ta může přijít odpoledne při cestě krajinou nebo lesem, kde člověk, už sám, zúročí, co dopoledne slyšel a v klidu přírody objeví své nitro. Večer doplní den četbou, na kterou v čase dovolené neměl klid. I dobrý časopis, třeba „Univerzum“, posune o stupínek dál v nalézání. A skrze naše „Okénko“ se vždy otevírají rozlehlé horizonty jiného druhu než o dovolené. My křesťané toho máme hodně navíc...

Jan Rybář

JE SÍLA LÁSKY SKUTEČNĚ SCHOPNA ZMĚNIT NÁŠ ŽIVOT?

Povinnost bez lásky je nám na obtíž, povinnost v lásce nám dává vytrvat.

Odpovědnost bez lásky nás zbavuje ohledů, odpovědnost v lásce nás vede ke svědomitosti.

Spravedlnost bez lásky nás zatvrzuje, spravedlnost v lásce je zárukou naší spolehlivosti.

Výchova bez lásky je zdrojem rozporů, výchova v lásce nám dává trpělivost.

Důvtip bez lásky z nás dělá protřelý chytráky, důvtip v lásce nás vede k pochopení.

Vlídlost bez lásky z nás dělá pokrytce, vlídlost v lásce nás vede k dobru.

Řád bez lásky z nás dělá malicherné pedanty, řád v lásce nás učí myslet velkoryse.

Vědění bez lásky nás učí nikdy neustupovat, vědění v lásce nám dodává přesvědčivost.

Síla bez lásky z nás dělá surovce, síla v lásce nám velí pomáhat.

Důstojnost bez lásky plodí pýchu, důstojnost v lásce nás vede ke skromnosti.

Majetek bez lásky z nás dělá lakomce, majetek v lásce je nám pohnutkou ke štědrosti.

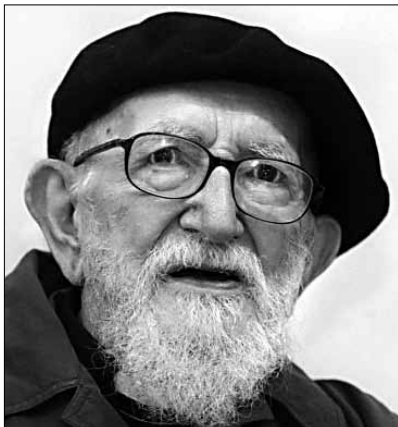
Víra bez lásky je zdrojem fanatismu, víra v lásce nás učí milovat mír.

Hans Küng

NEBUDU SE NA TOMTO MÍSTĚ MODLIT

Život a dílo současného hrdiny, inspirovaného františkánskou spiritualitou, je stále velkým mediálním soustem nejen ve Francii. Ani u nás není osobnost abbého Pierra neznámou a já, jako jeden z mála Čechů, kteří měli tu čest setkat se s ním, jsem o něm mluvil už mnohokrát slovem i písmem.

Mám-li o něm dnes říci něco dalšího, charakteristického, vrátím se ne zcela na počátek jeho neuvěřitelně bohatého a v pravém slova smyslu dobrodružného života, ale k prologu jeho knížky „Dieu merci“

(Bohudík).

Nachází se v něm pasáž, která je dokonalým biblickým podobenstvím celého jeho života. Cituji (ve svém překladu):

„Byl jsem pozván do hlavního města jednoho z nejbohatších států našeho světa, abych tam animoval, moderoval jednodenní setkání o chudobě a segregaci, ke kterému se tu sešli ti, kterým se říká světoví lídři. Hned po mši, kterou jsem celebroidal pro účastníky, podobně jako to činím v naší malé kapli v Esterville, jsem se dostavil do sálu, kam mne moji hostitelé pozvali k večeři. Ocitnul jsem se v luxusním salonu, obklopen vyříděným vkusem špičkového hotelu, s číšníky v perfektních fracích, čekajícími na svých místech nehybně na rozkaz podávat jednotlivé chody rafinované a bohaté večeře...“

A v tomto prostředí mě najednou, nečekaně, požádali o modlitbu před jídlem! V prvním okamžiku jsem si myslel, že to prostě nedokážu. Když jsem se konečně trochu vzpamatoval, slyšel jsem se říkat:

Přátelé nebudu se modlit. Uvědomujete si grotesknost a krajní nevkusnost situace, ve které se nacházíme? Vzpomínáte si, jak se Ježíš od první mše, kterou s učedníky slavil, odebral na místo své agonie? Nemyslíte, že na závěr našeho setkání o chudobě a segregaci měla následovat večeře, sestávající z polévky a dvou maličkých sardinek?! Nečekejte, že se přitom budu cítit dobře. Kdybych se zúčastnil této hostiny, nemohl bych pohlédnout do tváře těch, se kterými se setkám zítra, tedy s umírajícími v nemocnici a s mladými ve vězení. Dopustil bych se vůči nim zrady. Jaký smysl by měla modlitba, o kterou mě žádáte? Vaše pozvání mě zavazuje k pravdivosti: Nestačí modlit se. V našem světě zuří válka! Více než polovině lidstva scházejí elementární životní potřeby. Říkáte, že jste křesťané.... Pak byste měli vědět, že víra obsahuje také výzvu k riskantním krokům. Duch, který z nás činí věřící, nás vyzývá k víře věrohodné. Je taková naše víra?“

Protože jsem pochopitelně nebyl u toho, nevím, jak byl abbé Pierre v tu chvíli oblečen, ale nedovedu si jej představit ve smokingu ani jiném podobném oblečení. Myslím, že i v těchto podmínkách zůstal sám sebou, včetně svého františkánského skromného oblečení.

Musela to být opravdu groteskní podívání a pravý portrét moderního křesťanského proroka uprostřed mocných tohoto světa! Jako jindy a na jiných místech dokázal abbé Pierre i těmto lidem promluvit do svědomí. To je, myslím, přesně to, k čemu my ostatní, obyčejní křesťané, v sobě většinou nedovedeme nalézt potřebnou odvahu.

P.Petr Kolář SJ, Univerzum 2/2012

PROČ MÁME STRACH?

Rozhovor s emeritním milánským arcibiskupem kardinálem Carlo Martinim S.J., věhlasným biblistou a exercitátorem (+ 31.8. 2012 ve věku 85 let).

Jak vidíte situaci Církve?

Církev je unavená, v blahobytné Evropě a v Americe. Naše kultura zestárla, naše kostely jsou velké, naše náboženská centra jsou prázdná a byrokratický aparát Církve se zvětšuje. Naše obřady a naše roucha jsou pompézní. Vyjadřují snad tyto věci to, čím jsme dnes? (...) Blahobyt tíží. My se nacházíme tam, kde bohatý mladík, který se smutkem odešel pryč, když ho Ježíš zavolaal, aby z něj udělal svého učedníka. Uvědomuji si, že nemůžeme všechno jednoduše opustit. Alespoň bychom však mohli hledat lidi, kteří by byli svobodní a více na blízku druhým - jako byli biskup Romero a jezuitští mučedníci v El Salvadoru. Kde u nás jsou hrdinové, kterými bychom se inspirovali? Z žádného důvodu je nesmíme svazovat pouty instituce.

Kdo může dnes Církvi pomoci?

Karl Rahner rád používal obraz řevavých uhlíků, které se ukrývají pod popelem. Já v dnešní Církvi vidím nad řevavým uhlím tak mnoho popela, že mne často přepadá pocit bezmoci. Jak je možné osvobodit řevavé uhlí z popela, aby znovu zesílil plamen lásky? Jako první věc musíme začít hledat tyto řevavé uhlíky. Kde jsou jednotlivci plní velkorysosti jako dobrý Samaritán? Takoví, co mají víru jako římský setník? Takoví, co jsou nadšení jako Jan Křtitel? Takoví, co se odváží nového jako Pavel? Takoví, co jsou věrní jako Marie z Magdaly? Já dávám radu papeži a biskupům, aby hledali dvanáct osob, které vybočují z řady, pro řídicí posty. Lidi, co by byli nablízku těm nejchudším, obklopeni mladými a zkoušeli nové věci. Potřebujeme se konfrontovat s lidmi, kteří by planuli tak, aby se duch mohl rozšířit všude.

Jaké prostředky doporučujete proti únavě Církve?

Doporučuji tři velmi silné prostředky.

- Tím prvním je konverze - Církev musí uznat vlastní chyby a musí projít cestou radikální změny, počínaje papežem a biskupy. Pedofilní skandály nás nutí nastoupit cestu obrácení. Otázky sexuality a všech témat, která se týkají těla, jsou toho příkladem. Jsou důležité pro každého a někdy jsou snad až příliš důležité. Musíme se tázat, zda lidé ještě poslouchají rady Církve v sexuální oblasti. Je Církev ještě na tomto poli důležitou autoritou nebo jen karikaturou v médiích?

- Druhým je Slovo Boží. Druhý vatikánský koncil vrátil Bibli katolíkům. (...) Jen ten, kdo vnímá ve svém srdci toto Slovo, může být mezi těmi, kdo pomohou obnovit Církev a budou umět odpovědět na osobní otázky správnou volbou. Slovo Boží je prostě a hledá si jako druha srdce, které by naslouchalo (...). Ani klérus ani církevní právo nemožnou nahradit nitro člověka. Všechna vnější pravidla - zákony, dogmata, nám byla dána,

aby projasnila vnitřní hlas a pro rozlišování duchů.

- Svátosti jsou třetím prostředkem k uzdravení. Nejsou nástrojem pro disciplínu, ale jsou pomocí pro lidi na cestě a ve slabostech života. Poskytujeme svátosti lidem, kteří potřebují novou sílu? Mám na mysli všechny rozvedené a znovu seždané páry, rozšířené rodiny. Oni potřebují speciální ochranu. Církev zůstává nerozlučností manželství. Je to milost, pokud se manželství a rodina vydaří (...). Postoj, který zastáváme vzhledem k rozšířeným rodinám bude určovat, zda se k Církvi přiblíží generace dětí. Žena byla opuštěna manželem a najde si nového druhá, který se postará o ni a o její tři děti. Druhá láska se vydaří. Pokud je tato rodina diskriminovaná, od Církve bude odříznutá nejenom matka, ale i její tři děti. Pokud se rodiče cítí být vně Církve nebo necítí její podporu, Církev ztratí budoucí generaci. Před svatým přijímáním se modlíme: „Pane, nejsem hoděn...“ My víme, že nejsme hodni (...). Láska je milost. Láska je dar. Otázka, zda mohou rozvedení chodit k přijímání, by měla být převrácena. Jak může Církev silou svátostí přispět na pomoc tomu, kdo je ve složité rodinné situaci?

Co děláte Vy osobně?

Církev zůstala dvěstě let zpátky. Jak to, že se nevyburcuje? Máme strach? Strach namísto odvahy? Přesto víra je základem Církve. Víra, důvěra, odvaha. Já jsem starý a nemocný a závisím na pomoci druhých. Dobří lidé kolem mne mi dávají pocit lásky. Tato láska je silnější než pocit nedůvěry, který občas vnímám ve vztahu k Církvi v Evropě. Pouze láska poráží únavu. Bůh je láska. Mám ještě otázku na tebe - co můžeš udělat ty pro Církev?

rozhovor 8.8.2012 vedli Georg Sporschill SJ a publicistka Federica Radice

DŮVĚRA

(reakce k odvolání arcibiskupa R. Bezáka)

Důvěra je jedním z pilířů dobrého vztahu. Slouží životu, nelze bez ní žít.

Nelze ji přikázat ani vynutit.

Nesmí být slepá.

Nenahrazuje soudnost a moudrost.

Jedinci i instituce mají svou hodnověrnost stále budovat. Pravdomluvností, sebekritikou, poměřováním se Kristem, úctou ke každému, ochotou přijmout kritiku, dopřáváním svobody každému.

Kdo vyžaduje důvěru pod pouhou poslušností, hodnověrnost ztrácí.

Žádná instituce - ani církevní - nemá právo na bezpodmínečnou důvěru.

Světská spravedlnost bývá zobrazována se zavázanýma očima. Jestli se někdo zaklíná, že rozhodl po dlouhé modlitbě a po poradě s Duchem svatým, může to být opovázlivé.

Ke spravedlnosti se pouze blížíme.

O pokoře často jen mluvíme.

Kdo vyzývá k nekritické poslušnosti, mrzačí svědomí druhého (třeba vlastního dítěte) a může přispívat k násilí.

Ve filmu „Misie“ se papežský legát několik hodin modlí před svatostánkem, ale pak hodí indiány i jezuitské misionáře přes palubu. Kdyby si četl evangelium (za tu dobu modlitby by jedno evangelium stačil přečíst), rozhodl by se možná jinak.

Písmo nás moudře vyučuje. Myslet něco dobře a upřímně nestačí (srv. Mt 16:20-23). Pokušení mocí je veliké. Stoupá s postupem v kariéře:

- Velekněz nechal ukřižovat Ježíše.

- Dva ze třech nejlepších apoštolů navrhovali vypálení samařské vesnice.

- Svatý Petr popravil Ananiáše a Safíru.

(Na malé ryby si troufl, na velké ne? Bál se velekněze nebo v něm přetrvávala nekritická úcta k nejvyšší autoritě?)

Apoštolové nebyli povrchní lidé. Vážíme si jich - přiznali svoje chyby a varují nás, abychom jejich chyby neopakovali. Ani svátosti nás nemusejí uchránit od chyb - událost s Ananiášem a Safírou se stala po seslání Ducha svatého.

Za minulého režimu jsme zažili zlo ideologie a manipulace. Jsme na toto nebezpečí citliví.

/v

Ublížit slovy je horší, než poškodit majetkově, neboť se týká osoby, zatímco druhé pouze majetku. Majetkové poškození lze napravit, ale slovní ublížení nikoliv.

rabínská moudrost

Budiž ti čest tvého bližního stejně drahá jako tvá vlastní.

Rabi Jehošua

DOSÁHL SVOBODY SKRZE PEC

O německých kněžích v Sudetech.

Kněz Johann Nepomuk Smolik patřil k známým a oblíbeným kazatelům. Ač původem z Vidně, sloužil ve Velkých Losinách, v Jiříkově, v Bílčicích a v Nových Lublicích. Když bylo uspořádáno referendum o připojení Sudet k Říši, řekl veřejně z kazatelny, že hlasoval NE. Když ovšem na konci kázání na svátek Krista Krále v r. 1940 prohlásil: „Naším vůdcem je Ježíš Kristus“, měl to u gestapa spočítáno. V koncentračním táboře Dachau dostal číslo 26.618. Byl slabě konstrukce a do roka zemřel vysílením. Jeho krajan kněz Karl Schrammel (1907–1945) napsal o Velikonocích 1943 faráři Ernstu Kretschnerovi do Rapotína: *Faráře Smolika z Nových Lublic jsem 14 dní nosil na zádech k apelu, dosáhl svobody skrze pec 26.8. 1942.* Málo se o tom ví, málo se o tom mluví a ještě méně se o tom píše. Jako o všem, co se nám moc nehodí do krámu. Z celkového počtu 1.640 duchovních v Sudetech jich gestapo vyšetřovalo 1.143. Sto deset kněží bylo zatčeno. 85 jich bylo posláno do koncentračních táborů a 23 z nich útrapy nacistických koncentráků nepřežilo. 118 kněží mělo zakázáno vyučovat, 11 jich nesmělo kázat a 31 jich bylo vykázáno ze Sudet. Mnoho farářů udržovalo styk s odbojovými skupinami, mnozí veřejně protestovali proti fašismu. Bruntálský katecheta, člen Řádu německých rytířů, P. Heribert Kluger, ze státního reálného gymnázia v Bruntále (kde mimochodem vyučoval češtinu), zastával od r. 1933 výrazná protinacistická stanoviska. Když v roce 1938 začaly v Sudetech hořet židovské synagogy, prohlásil při vyučování: **KDO SEJME TUTO HANBU Z NĚMECKÉHO NÁRODA?** Při zpusošení bruntálského židovského hřbitova řekl P. Kluger, že jde o „strašlivý zločin, který nám všem přinese neštěstí...“. V r.1941 byli zatčeni a odvezeni do Dachau jeho přátelé a kolegové, s nimiž vyučoval v Arcibiskupském chlapeckém semináři v Bruntále. Byli to P. Walter Horny a P. Karl Schrammel. Ve stejné době byl zatčen i nejmilejší žák P. Klugera, mladý bruntálský knihkupec a vydavatel, který tajně tiskl protinacistickou encykliku papeže Pia XI. pod názvem „S horoucí péčí“ a pašoval ji na různá místa v Německu. Jmenoval se Eduard Schlusche a nikdo již neví, v kterém domě na bruntálském náměstí bylo jeho knihkupectví. Nikdo z nich se z koncentračního tábora nevrátil. Všichni dosáhli „svobody skrze pec“, pouze P. Karl Schrammel byl oběšen v Buchenwaldu, kam byl převezen z Dachau, aby jeho smrt nevyvolala rozruch. Tento muž totiž mimo jiné popsal zločiny SS v Dachau a pokusil se je propašovat mimo tábor. Přišlo se na to a musel být popraven. I tak jeho svědectví posloužilo při procesech s příslušníky SS, kteréžto vedli Američané hned po válce. Ani P. Kluger nebyl ušetřen. Byl sledován a kontrolován a jeho výroky jako „*Je třeba mnoho se modlit za činitele státu, aby jed-*

nali správně“, pak stačily k tomu, aby byl dne 21. srpna roku 1944, ve tři hodiny ráno, gestapem zatčen. Byl převezen do opavské věznice a odtud, po půlroční vazbě, na konci roku transportován do koncentračního tábora v Dachau. Během transportu však v důsledku předcházejícího věznění onemocněl tak těžce, že musel několik týdnů strávit ve vězeňské nemocnici v Liegnitz (Legnica v dnešním polském Dolním Slezsku). Dne 6. ledna 1945 byl pak dopraven do Dachau, kde dostal vězeňské číslo 137.344. Brzy po převozu do Dachau, dříve, než mohl být přidělen na tamější nechvalně známé „kněžské oddělení“, však dne 15. ledna 1945 „na chorobu ledvin a srdeční infarkt“ zemřel. V Dachau se ještě setkal i se svým bruntálským kolegou a přítelem P. Waltrem Hornym, kterého gestapo zatklo již v r. 1941.

Karl Schrammel se narodil 22. září 1907 ve Frýdku, a zprvu zde také navštěvoval německé gymnázium. Maturitu složil v Moravské Ostravě. Původně se chtěl stát lékařem, později se však rozhodl pro povolání kněze. Teologii studoval od podzimu 1927 v Olomouci. 13. března 1932 přijal kněžské svěcení a 1. září 1932 se stal studentským perfektem v Arcibiskupském chlapeckém semináři v Bruntále. Schrammel byl výjimečně hudebně nadán, což bylo dědictvím rodiny, neboť podle jeho dědečka vzniklo označení „Schrammelova hudba“. Jako perfekťák byl Schrammel vážen a oblíben, jak dosvědčují mnozí z jeho žáků. Po šest studijních let pečoval v Bruntále o mladší třídy. Převzal také vedení sboru a orchestru seminaristů a své svěřence podporoval především ve hře na klavír a varhany. Jeho kolega ze semináře, spirituál Ernst Kretschmer, píše: „Už od gymnaziálních let býval účastníkem, později referentem a duchovním rádcem, vždy však kantorem pro vedení zpěvu na týden pracující katolické mládeže severní Moravy a Slezska v Ostružné a v Andělské Hoře. Byl činný jako katecheta na německé řádové dívčí škole v Bruntále.“

R. 1938 byl Schrammel ustanoven vicesuperiorem olomouckého kněžského semináře. Obsazení Sudet na počátku října 1938 národními socialisty však zabránilo tomu, aby Schrammel mohl přesídlit do Olomouce. Namísto toho se nyní stal vicerektorem filosoficko-teologického učiliště ve Vidnavě v sudetském Slezsku. Jeho žák Josef Schmidt napsal: „Jako blesk z čistého nebe nás proto zasáhla 7. července 1941 zpráva, že ředitel Schrammel byl zatčen gestapem. Protože stál jako duchovní pro mládež pevně a věrně za svou vírou a prací, byl označen jako ‘sabotér’, aby bylo možné najít proti němu zbraň. Nejprve byl umístěn ve vězení v Opavě a po krátké době do koncentračního tábora v Dachau. Také v koncentračním táboře Dachau zůstal Schrammel nezlomen. Tento vězeň s číslem 28.677, kterým se nyní stal, dirigoval sbor táborové kaple v kněžském bloku. Sebral síly, aby „hudebními skladbami velmi pomohl učinit utrpení a bezútěšnost táboro-

vého života o něco snesitelnější.“

Schrammelovi se podařilo propašovat z lágru dopisy o zdejší skutečné situaci. Rozsudek smrti, který padl po objevení Schrammelových tajných listů v Berlíně, nechtěli v Dachau vykonat, neboť se obávali svědectví tolika kněží. Proto byl Schrammel přemístěn ke „zvláštní péči“ do Buchenwaldu. Farář Leopold Arthofer píše ve své knize jako kněz v koncentračním táboře: S bolestí vzpomínám na svého nezapomenutelného přítele Karla. Když jsem jednoho večera dorazil unaven z fabriky ke svému baráku, již mne očekával. V jeho bledém obličejí jsem zároveň postřehl jen stěží ovládané vzrušení. „Dobře, že jsi tady – už na tebe dlouho čekám. Musím se někomu vypovídat.“ „Pojď, Karle,“ odpověděl jsem a chodili jsme po blokové uličce nějakou dobu tam a zpátky. „Víš,“ vyprávěl, „měl jsem příšernou smůlu. Napsal jsem jednomu příteli jasný tajný dopis a popsal v něm pravdivě všechny zločiny SS v našem táboře – všechno, co jsem věděl. Už mě to dlouho trápilo na duši, že veřejnost neví nic o tom, jak se tady s lidmi zachází. Tento dopis byl SS nešťastnou náhodou objeven a zabaven. Nevím, co se se mnou stane, jsem připraven na nejhorší.“ Přesto přese všechno se Karl neukázal být slabým. Jen mne ze srdce prosil, abych na něj myslel ve svých modlitbách, až bude táborovým gestapem převzat k vykonání rozsudku. Rozloučili jsme se vřelým stiskem ruky. Co zde mám ještě více říci? Jen závěr tohoto dramatu? Karl Schrammel byl bez soudního procesu krvavým rozkazem z Berlína odsouzen k smrti proto, že chtěl veřejnost seznámit s pravdou. Neodvážili se ale provést jeho zavraždění v Dachau, neboť se patrně obávali svědectví ostatních duchovních. Převezli ho do Buchenwaldu a tam byl třetí den po svém příchodu oběšen. Při procesu proti obžalovaným vrahům z SS, který vedli Američané v Dachau, vypověděl český kněz Strerak dne 10. 11. 1945 jako svědek o popravě Karla Schrammela, který padl jako mučedník pravdy.“

Petr Andrlé, Neviditelný pes, 23. 8. 2012

Lesk věci

Dívám se do parku, kam dýchla fialová,
kde léto odplouvá a zvolna šerí se.

A hle, v mém pokoji
- jak chutnají ta slova! -
je malé zátíší: ovoce na míse.

Dívám se do parku na jemnou arabesku,
již kreslí paprsek za těchto tichých chvil.
Obzory malířství, vy věci plné lesku,
vlhké a stříbrné, jež příliv vyplavil!

Ivan Blatný

ŠVÉD, KTERÝ PORAZIL EICHMANNA

Raoul Wallenberg svou odvahou, drzostí, vydržením i úplatky zachránil za války přes sto tisíc lidí. Proti sovětským osvoboditelům však neměl šanci.

Zachránit jeden život je jako zachránit celý svět, píše se v Talmudu. Jaké to potom je, zachránit sto tisíc lidí? Raoula Wallenbergovi se to podařilo, ale už neměl šanci o tom někomu vyprávět, protože za záhadných okolností zmizel. Dnes by oslavil sté narozeniny.

Skoro se zdá, že Wallenberg byl pro mimořádný život předurčen. Pocházel z jedné z nejbohatších a nejmocnějších rodin Skandinávie, které měly od svých členů velká očekávání. Ale možná také proto, že ještě před narozením ztratil otce.

Směs neuvěřitelné sebejistoty s nenaplněnou touhou po velkém životním úkolu jej provázela až do jeho dvaatřicátého roku, kdy svůj cíl našel. Formuloval ho sám: přišel jsem zachránit národ. Stalo se tak v Maďarsku v samém závěru druhé světové války.

Dvaatřicet ostrovů

V roce 1944 už byla velká část Židů v nacisty okupovaných zemích po smrti. Mezi zeměmi, kde ještě zůstávala židovská komunita nedotčena, zůstávalo paradoxně Maďarsko Miklóse Horthyho. Ještě rok před koncem války tam žilo asi 700 tisíc lidí klasifikovaných nacisty jako Židé. I jim však hrozila smrt, protože nacisté i maďarští fašisté považovali likvidaci Židovstva za důležitější než cokoli jiného.

V té době se o osud evropských Židů začali zajímat Američané. Do Stockholmu dorazil Iver Olsen, představitel amerického Výboru pro válečné uprchlíky. Hledal někoho, kdo by byl ochoten působit přímo v Maďarsku. Byl mu doporučen vynalézavý a energický Wallenberg, který se Olsenovi sice zdál příliš mladý, ale měl jednu velkou výhodu: byl ochoten jít až do jámy lvové.

Na zastupitelstvu Švédska už působili jiní dva Švédové, kteří se snažili ohroženým maďarským Židům pomoci, například pomocí vydávání švédských dokumentů nebo vytvá-

řením fiktivních švédských institucí, v nichž by se mohli ohrožení lidé skrývat. Podobnou činnost v té době vyvíjeli také jednotliví zastupitelé několika dalších „neutrálních“ zemí, včetně Vatikánu a Španělska.

Wallenberg se od nich přece jen lišil. Do Budapešti dorazil s jedinou utkvělou myšlenkou, a to zachránit co nejvíce lidí jakýmkoli prostředky. Nebyl řadovým diplomatem ani co do formálního zařazení, ani co do myšlení. Vycházel z toho, že sovětská armáda se blíží a je třeba zabránit masakrům po relativně krátkou, ale nebezpečnou dobu.

Svůj podnik řídil ve velkém stylu. Zařídil si v Budapešti kancelář a najal si několik set „spolupracovníků“ - lidí, pro které vyjednal zvláštní privilegia, jako bylo právo nosit žlutou hvězdu. Měl k dispozici také automobilovou jednotku, do které patřila i jedna tatra, známý vůz s ploutví na zádi.

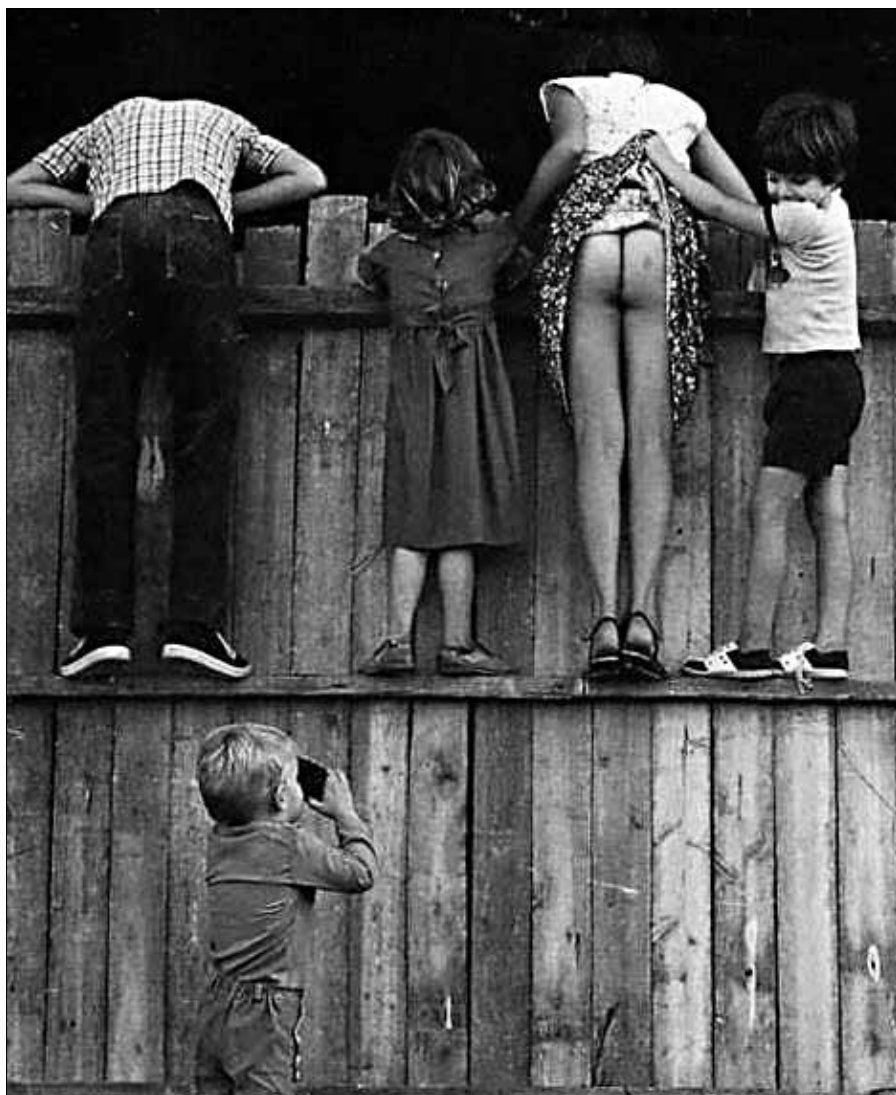
Wallenberg si rychle všiml, že německé i maďarské úřady prokazují velký respekt vůči jakýmkoli oficiálním dokumentům a symbolům. Sám navrhl a nechal natisknout velmi působivé „ochranné pasy“ v modroztlutém provedení se švédskými výstavnými znaky. Jejich nositelé měli být chráněni před deportací, ačkoli z hlediska mezinárodního práva neměly tyto dokumenty žádnou planost. Také vylepšil metodu chráněných budov. Po celé Budapešti zřídil asi dvaatřicet „extrateritoriálních domů“, normálních činžáků, které ovšem nesly švédskou vlajku a měly svým obyvatelům poskytovat ochranu. Wallenberg, který jako student architektury dostal v Americe ocenění za svůj projekt na šestnáct bytových bloků pro čtyři a půl tisíce lidí, náhle ubytovával několik desítek tisíc Židů v prostorách mnohem méně rozsáhlých.

V jámě lvové

Wallenberg si původně myslel, že jeho mise bude trvat nanejvýš dva měsíce. Do Budapešti přijel 9. července, pár týdnů poté, co byla zveřejněna známá zpráva Slováků Vrby a Wetzlera o tom, co se děje v Osvětimi.

V té době bylo i Horthymu jasné, jak válka dopadne, a začal se podle toho zařizovat. O dvě generace mladší Wallenberg dokonce diktátorovi na audienci přednesl celou přednášku o důsledcích, které by Maďarsko podle jeho názoru mohlo po válce nést. Ve stejné době však urychlení deportací naopak tlačil muž, jehož Horthy pověřil likvidací co největšího počtu Židů: Adolf Eichmann, ten, který bude při pozdějším jeruzalémském procesu trvat na tom, že jen poslouchal příkazy. Eichmann však musel dočasně ustoupit.

Wallenberg tehdy úspěšně používal celý rejstřík metod, od štedrých úplatků až po hrozby a vydírání. Užíval i svého vlivu na ženy vysokých důstojníků a vysvětlil jim, že by jejich manželé mohli být po blížícím se konci války popraveni, pokud se budou na masakrech podílet. Vzhledem k tomu, že sovětské jednotky byly od metropole vzdáleny necelých sto kilometrů, byla tato hrozba účinnější, než by tomu bylo o tři roky dříve.

V době, kdy se Wallenberg chystal vrátit zpět do Švédska s pocitem úspěšné mise, se však situace změnila. 15. října 1944 se Horthy pokusil vystoupit ze spolenectví s Německem a uzavřít mír se Sověty. Nacisté však Horthyho okamžitě sesadili a začali v Maďarsku úřadovat za pomoci tamních pronacistických sil. Ochranné pasy i chráněné domy dočasně ztratily jakoukoli moc. Příslušníci Szálasiho Šípových křížů podnikali nájezdy do domů obývaných Židy, kde mučili a zabíjeli ve velkém měřítku. Mnoho lidí vyveklí na břeh Dunaje, kde je svazovali do trojic a prostředního zastřelili.

Wallenberg tedy začal svou práci zcela znovu. Desítky lidí sám zachránil, když skákal do ledové řeky a přežezával pouta topícím se lidem. Po krátkém čase se mu podařilo opět obnovit určitý vliv na jednání některých maďarských a německých činitelů. Vůči svým oponentům se dokázal chovat neuvěřitelně sebevědomě a prokazoval také neuvěřitelnou fyzickou odvalu.

Jeho tehdejší spolupracovník Sándor Arday popsal, jak Wallenberg například přijel na nádraží, odkud měli být Židé deportováni. Vylezl na střechu vagonu a beze strachu ze střelby vhažoval dovnitř štosy vyplněných ochranných pasů. Pak se postavil před důstojníky a způsobem, který nepřipouštěl žád-

ný odpor, žádal okamžité propuštění všech „švédských občanů“. Poté, co už nacisté ztratili vlakové spojení s Polskem, organizovali pochody smrti do Rakouska; i tam se objevoval Wallenberg a snažil se zachránit třeba jen jediného člověka. Jeho činnost se však zaměřovala na Budapešť, na venkově se zatím vraždilo nekontrolovaně - právě tam působil nedávno zadržený László Csatary.

Wallenbergovým posledním velkým úspěchem byla záchrana dvou ghet v Pešti před hromadným masakrem, který chtěli nacisté na poslední chvíli před osvobozením města provést. I tehdy se Wallenbergovi podařilo včas se spojit s generálem Augustem Schmidhuberem, velitelem německých jednotek v Budapešti, a varovat ho, že se osobně postará o tom, aby byl po válce souzen za válečné zločiny. Sověti byli už na doslech, a tak Schmidhuber vypověděl Eichmannovi poslušnost.

O dva dny později byla maďarská metropole osvobozena a v ní skoro sto tisíc Židů, kteří přežili - velká část z nich jen díky Wallenbergovi. I on přežil nacistické běsnění bez úhony, i když občas jen zázrakem, protože jej minula řada kulek a přežil opakované atentáty, organizované pravděpodobně Eichmannem.

Pokračování na str. 12

AKTUALITY

Výstava Michaely Klimanové - Trizuljakové: Texty života - do 30.9. v kostele na Orlici.

Česká křesťanská akademie v Letohradě pořádá přednášku doc. PhDr. Zdeňka Vojtíška ThD. **Hnutí Nového věku a očekávání spojená s r.2012** 15.9. v 19 h. v ev. kostele.

Česká křesťanská akademie v Letohradě s Klubem Anonymních Alkoholiků pořádá přednášku: „**Alkoholik a jeho rodina**“. 20.10. v 19 h. v evangelickém kostele.

Arkády - výstava výtvarného umění do 20.9. ve výstavních prostorách zámku

Výstava obecně prospěšné společnosti CEDR Pardubice - do 20.10. v knihovně

Výstava: Malované opony 8.9.-6.10. - Městské muzeum

Školní divadlo: Jak Trautenberk dělal Krakonošovi ducha 11.9. v 9.30 a 11 hod. - Dům kultury

Charitativní akce: Běháme pro... 13.9. od 15.30 hod. - Václavské náměstí

Slavnosti lovu 15.9. v 15 h. - zámecká terasa

Výstava: Jára Cimrman - světoběžník a vynálezce 17.9.-31.10. - zámek vernisáž 17.9. v 17.30 h.

Divadlo Jára Cimrmana: Posel z Liptákova 17.9. v 19.30 hod. - Dům kultury

Letohradské trhy 20.9. 12-18 hod. - Zámecká terasa

Život Boží křtem přijali

- 1.7. Kristýna Sarah Matyášová
- 8.7. Ester Hybšová
- Martin Sysr
- Klára Mertová
- Pavla Honzátková
- 14.7. Melanie Tomková

Lásku, úctu a věrnost si slíbili

21.7. Milan Fogl a Marie Šťovičková

Ke vzkříšení jsme vyprovodili

- 15.7. Vlastu Vychytilovou 85 let
- 1.8. Ludmilu Moravcovou 82 let
- 8.8. Josefa Pecháčka 80 let
- 9.8. Růženu Duškovou 59 let
- 9.8. Marii Novotnou 83 let
- 10.8. Josefa Kalouska 83 let
- 16.8. Josefu Bučmejovou 86 let
- 7.9. Františka Faltuse 61 let

Farnost sv. Václava v Letohradě a Město Letohrad,

Vás srdečně zvou na

X. SVATOVÁCLAVSKOU SLAVNOST

v pátek 28. září 2012

13:00 h. - bohoslužba v kostele sv. Václava - zpívá Familia Cantorum

program na zámecké terase:

- 14:30 h. - Legenda o svatém Václavu
- 15:00 h. - vystoupení žáků ZUŠ Letohrad
- 16:00 h. - taneční vystoupení pod vedením manželů Jantačových
- 16:30 h. - hudební skupina Žůžo-band
- 19:00 h. - hudební skupina Ready Mate

Občerstvení:

maso na rožni, klobásy, pivo, limo,
moravské sudové víno, pouťové koláče, cukrovinky, ...

vstupné dobrovolné

Případný výtěžek bude věnován na opravu kaple sv. Jana Nepomuckého na Kopečku

Za nepříznivého počasí bude kulturní program pokračovat v kostele.

SLAVNOSTI POSVÍCENÍ:

Mistrovice a Červená	30. září
Lukavice	7. října
Kunčice	14. října
Letohrad	21. října
Orlice a Šedivec	28. října

EVROPSKÁ DOBROVOLNÁ SLUŽBA

Diecézní katolická charita Hradec Králové nabízí mladým lidem od 18 do 30 let zapojení do mezinárodních dobrovolnických programů v délce trvání 2-12 měsíců. Organizace Evropské dobrovolné služby nabízejí projekty z oblasti práce s dětmi, mládeží, seniory a handicapovanými v různých evropských zemích.

Kontakt: Diecézní katolická charita Hradec Králové, Šafaříkova 666/9, Tel. 495 582 966

PODĚKOVÁNÍ ZA SKAUTSKÉ TÁBORY

Letošní skautské tábory byly díky počasí dost dramatické. Za všechny vděčné rodiče upřímně děkuji vedoucím za jejich starost. Některé děti byly v táboře, kde se jim za noční bouře a vichřice kácely ohromné stany, ale skauti to zvládli. Mohlo se stát cokoliv. Stačí setina vteřiny, která převrátí životy. Nikdo by za nic nemohl, ale nic by se také nedalo vrátit. Bohudíky se nic nestalo. My rodiče jsme si jen znova uvědomili tíhu zodpovědnosti vás, vedoucích.

Skautský tábor, to je vždy zážitek. Děti si máknou, zažijí únavu i kamarádství, sepětí s přírodou, určité odříkání. Doma pak vydrží pár dní zamilovaně koukat na splachovací záchod, vanu a postel, pár týdnů vydrží vyprávět a něčemu se potutelně usmívat, pár měsíců mají na co vzpomínat...

Jsmo rádi, že vás tady máme, milí skauti! Máte náš obdiv a děkujeme vám. /M

PODĚKOVÁNÍ

Česká křesťanská akademie v Letohradě uspořádala přednášku: „Uzdravování z alkoholismu“. Děkujeme paní Michale K. a jejím kamarádům z Klubu Anonymních Alkoholiků. Jejich svědectví bylo poctivé a přesvědčivé. Anonymní Alkoholici patří mezi nejpokornější a nejstatečnější lidi. Vyhlížíme jejich další přednášku: „Alkoholik a jeho rodina“ v sobotu 20.října. Zváni jsme všichni, my, kterým alkohol chutná, i ti, kterým nechutná (ještě jim může zachutnat), každý, kdo má obdiv k lidem, kteří s něm zapasí. /v

PODĚKOVÁNÍ

Paní Hlaváčková, Jurenková, Kylarová, Motlová a Řeháková,

děkujeme Vám za mnohaleté uklizení orlického kostela. Chlapské práce jsou víc vidět. S „ženskými pracemi“ je to jinak, umyté a uklizené nádobí, čisté a vyžehlené prádlo, snědené jídlo, vidět není.

Návštěvníky našich kostelů pokaždé upozorňuji, jak máme vzorně uklizeny.

Vzít si dlouhodobě starost o něco, je velikou a úctyhodnou službou. Starý pan Tacl občas nenápadně, aby to nikdo neviděl, přišel s nějakým penízem: „Kupte ženskem, co uklízej, bonboniéru nebo kafe“. Těm, co uklízejí, se ale peníze dát nesměly, koupily by za ně květiny do kostela.

Kdysi jsme uvažovali, že budeme za uklizení platit, aby péče o kostel a farnost byla rovnoměrněji rozdělena (někdo se samozřejmě přijde k hotovému a „dá si jen nohy na tnož“), ale naše dámy, uklízející kostely, rozhodně pravily: „My to děláme zdarma a rády!“

Díky velkorysosti a věrné službě řady lidí to tak u nás chodí. (Nezištnou službou začíná boží království.) *Za farnost Václav Vacek*

VÝSTAVY NA ORLICI

Několik let pořádáme v orlickém kostele výstavy. O výstavu krajek se nejvíce zasloužila paní Marie Králíková, zvala – koho potkala. Díky jí byla tato výstava nejvíce navštívená. Na vernisáži byl plný kostel, vypadalo to, že každá druhá Letohradáčka paličkujce.

My, dnešní „mužský“, krajky na oděvu nepoužíváme (zálibu v nich mají jen někteří církevní představitelé), ale krajkářské umění ocenit umíme.

Odkoukaly krajkářky to umění od pavouků a rybářů?

Měl jsem na jedné faře starou paní – sestru dřívějšího pana faráře. Byla tak šetrná, že nikdy nepoužila svou svatební výbavu. Vyřizoval jsem její pozůstalost. Ve výbavě měla např. krásně vyšívané spodní košilky. Tenkrát nikdo ve spodním prádle nepobíhal, nikdo cizí je neviděl, ale lidé si byli vědomi, že tělo je dílem Stvořitele a oděv je nejbližším obydlím člověka. I chudý měl jehlu, nitě, čas a trpělivost.

Teď máme v kostele výstavu: „Texty života. Autorka paní Michaela Klimanová – Trizuljaková měla nadanou neteř. Byla krásnou a oblíbenou osobností, uspěla v řadě uměleckých směrů, vyučovala na vysoké škole. Po narození dítěte jí ale postihla laktační psychóza. V jednom depresivním období skončila svůj život. Paní Michaela vytvořila objekty modliteb. Reaguje jimi na život své neteře ... Po několik týdnů bude příběh mladé maminky s námi při bohoslužbách.

Naši předkové stavěli na místě neštěstí často kříže nebo jiná náboženská znamení. Lidé jdoucí okolo mysleli v modlitbě na oběti i jejich pachatele - tak se naše kultura snažila být nablízku potřebným a nést břemena jedni druhých. Dnes se lidé spokojí s bulvárem.) Výstava potrvá do konce září.

U mět se koukat kolem sebe je velký um. „Nechod životem jak cestovní balík!“ říkával děda. Každý den je plný překvapení a krásy....

Měli jsme traktor v servisu. Zpátky už mohl jet po vlastní ose. „Mohla bych jet já?“ prosila jsem manžela. Jen se pousmál a natancoval mi plnou nádrž. Byla to dálková trasa. 30 km po Hané a kousek po Záhoří. Koukala jsem se kolem sebe, traktor poskakoval po hrbatých cestách a oba jsme ryčeli blahem. Občas mi někdo rozesmátý zamával. Jak je důležité zpomalit na tolikrát vyjeté trase? Vnímat lidi, vnímat krajinu? Užívat si ji jako poprvé?

Marie Horáková

Moudrost není ve větách a definicích, spíše ve vztazích.

J. Čapek

Ať chceš nebo nechceš, někam patříš.

Jak hodně však patříš, to už záleží na tobě.

Makarenko

Vážený pane faráři,

možná jste zaregistroval, že v centru naší obce probíhají stavební úpravy. Budujeme pro školáky přechod pro chodce a pro zlepšení rozhledových poměrů navrhl architekt mimo jiné i přemístění kříže. Kříž byl umístěn celá léta přední stranou k hlavní silnici. Nově je kříž posunutý blíže ke škole a jeho přední strana je nyní oproti původní otočena o 90 st. a směřuje k Letohradu. Okolí kříže je vydlážděno, jsou zde dvě lavičky a ozdobné květináče osázené květinami. Hlavní problém je v otočení kříže. Setkávám se s názory, že kříže se nesmí otáčet, musí být otočeny jen k hlavní cestě, musí být natočeny k východu apod.. Navíc jsme se údajně otočením kříže dopustili hříchu a na obec přivolali neštěstí a pohromy. Ráda bych se Vás tedy zeptala, zda existují nějaká psaná či nepsaná pravidla jak se v těchto případech zachovat a zda došlo posunutím resp.otočením kříže v Lukavici k porušení nějakých pravidel.

Děkuji za odpověď a jsem s pozdravem

Iлона Severová, starostka

Připojuji dva dopisy:

Dobrý den. Rád bych se zeptal co Vám udělal Kristus Pán že jej nějaký umělec otočil. Několik staletí shlížel k cestě procházející vaší obcí a vše bylo v pořádku. Předci kříž takto úmyslně natočili, aby každý kdo kolem šel pohlédl na kříž a pamatoval na svou smrt aby si uvědomili že jeho smrtí lidstvo vykoupeno bylo. S pozdravem L.Nastoupil

jezis@jezis.cz:

Děkuji Vám lidé, že jste mne otočili a nemusím se už dívat na tu ratejnu co jí říkáte Sokolovna!

Teď se budu dívat na konzum.

Vážená paní starostko,

závidím Vám Vaše styky, mně Ježiš elektro-nicky nepíše.

Lukaváci, včetně starostky, mohou být právem hrdí na svou upravenou obec - já se z toho také těším.

Pohané ztotožňují sochy s božstvy a myslí si o nich, že koukají. Pro postavení kříže žádná přesná pravidla neexistují, stačí zdravý rozum a vkus. Kříž před kostelem také nestojí kolmo k silnici. Nová úprava před školou je pěkná, okolí kříže tím získalo, lavičky před ním zvou k posezení.

Podivuji se, že se někdo opovazuje dělat Kristu mluvčího. Kristus Pán umí pochválit každé dobré dílo, i Sokolovnu.

Umělecké dílo nabízí nějaké poselství. Kříž připomíná Ježíšovu obětavost i jeho varování: „Náboženská nesnášenlivost je schopná zlikvidovat nevinného“. (Nedali na něj, porovnali ho. Ani my si nenecháme nic říci, 20. století bylo nejkrvavějším stoletím.)

Židé říkají: „Kdo zachránil jednoho člověka, jako by zachránil celý svět“. Jeden z nich pravil: „Cokoliv jste komukoliv prokázali - pěkného nebo nepěkného - jako byste Bohu prokázali“. Na tom stojí naše západní kultura.

Ještě připojím svůj názor na znečišťování prostoru okolo kostela. V Izraeli musí mít každý pes čip a jeho DNA je zaregistrováno. Najde-li se někde psí hovínko, majitel psa je hned určen a zaplatí velkou pokutu.

Lukavice je malou obcí a Lukaváci jsou natolik inteligentní, že jim - doufám - bude stačit jedno upozornění, aby své psy nevenčili okolo kostela. Souhlasím s Vámi, že cedule a zákazy nevypadají pěkně a svědčily by proti Lukavákům.

Mějte se hezky a nenechte se otrávit.

Václav Vacek

STAROST NA STAROST

Lucerna věže kaple a východní věžička na Kopečku svítí do kraje novým plechem. Bu-
de pokryta páta výšeč střechy kaple a střecha sákristie. Letitým zatékáním shnil vazní trám. Při jeho nahrazování pozinkovanou traverzou se ale jeden tesař propadl shnilými prkny bednění skrz kopuli kaple. V poslední chvíli se našťestí zachytil. Máme štěstí, že díra v klenbě není nad sochami oltáře. Přibyla starost s další opravou.

V r. 2008 byla střecha orlického kostela pokryta novou krytinou – doporučenou památkáři. Krytina ale snadno praská, nemá žádná vlákna jako eternit. Každou chvíli sbí-

ráme okolo kostela popraskané šablony. Na jižní straně kostela odpadala omítka římsy – na střeše byly dvě šablony utržené a voda tekoucí shora promáčela římsu. Střechu jsme nechali opravit, ale mokrá římsa musí vychnout. Opravu římsy odhadujeme na 50.000 Kč (nejdražší je postavení lešení). Co nás čeká dál? Střecha by potřebovala novou krytinu. Kde vzít milion korun? (O nutném pokrytí střechy sakristií jsme už psali, památkáři nám ji před třemi roky nedovolili pokrýt plechem a padající sníh rozbíjí šablony nové krytiny.)

/v

DOPIS

Pane faráři, jak to, že někteří věřící jsou proti církevním restitucím?

Ukradené mělo být vráceno dávno. Ale je otázkou jak s tím naložit.

Nedávno jsme byli na svatbě v malém městečku Jaroměřice nad Rokytinou se známým velkolepým zámekem, bohatou zámeckou

kaplí a dvěma dalšími kostely. Asi 800 m daleko od kostela je „fara“ - zchátralý klášter servitů. Přijeli jsme o hodinu dříve před obřadem, pan farář v montérkách přijížděl s kolečkem ze zahrady. Na první pohled hodný člověk. Padla na mě tíseň - jeden člověk se snaží (za pomoci farníků) opravit objekt,

ve kterém kdysi žilo 14 řeholníků. Vzpomněl jsem si na opravu pěti far a mnoha kostelů. Jak to, že za dvacet let po převratu se biskupství objektu neznavilo a farnost nemá novou malou faru?

Kostely jsou kulturními památkami a bohatstvím celé země, nejen církve. Máme mnohem více kostelů než potřebujeme a nás věřících je na jejich udržování příliš málo. Před léty jsem navrhol darovat restituovaný majetek státu za dohodu státní péče o kostely. Tak je to ve Francii.

Škoda, že se v církvi nevedla širší debata o restitucích. Před závažným krokem rodiny (koupí nebo opravě domu, půjčky, založení nebo prodání firmy ...) je důležitá porada nejen obou manželů, ale i dalších členů rodiny (i větších dětí).

Neznám faráře, který by se těšil na restituce. Jaká práce nám zase přibude? Kdo a jak se bude o zanedbaný majetek starat?

Jeden odborník na pozemky na biskupství nabízel své služby. „Rád bych vás přijal“, řekl hlavní ekonom, „ale mohu vám nabídnout jen poloviční plat než jaký jste měl na Katastrálním úřadě“.

Můžeme chtít na lidech, kteří živí rodinu, aby pracovali za málo peněz? Kdo z těch, kteří silně horlí pro restituce, nabídne své služby za takových podmínek?

Jestli restituce dopadnou, kolik kostelů udržíme? Okolo kostelů, které budou chátrat, uslyšíme: „Majetek sebrali a teď to nechali spadnout“.

Přes 30 let opravuji kostely, nemám odvahu do nich nechat zatékat, ale Kristus z nás chtěl mít záchranáře lidí!

Mnoho církevních objektů se opravilo, ale udržíme je? Pro koho a k čemu?

O hospodaření v církvi mnoho nevíme. Z čeho a jak se platí veliké církevní slavnosti? Na co máme a na co už ne? Kdo o tom rozhoduje? Už před dvaceti lety jsme varovali, že oprava Nového Adalbertina vyčerpá celou diecézi. Některé „temelíny“ jsou kruté ztrátové.

Jak v malém Letohradě udržíme pět kostelů? Kdo se hlásí do práce?

Kéž bych se mýlil, že nám příliš velký majetek bude prokletím. Sám mívám příliš velké oči, beru si víc práce než bych měl.

Starost na starost. *Václav Vacek*

ČESKÁ MLÁDEŽ PIJE

Průzkum provedla organizace ESPAD (European school survey project on alcohol and drugs). Monitorovala zkušenosti studentů s alkoholem i drogami. Výsledky jsou šokující.

Více jak polovina šestnáctiletých studentů – kluků i dívek – se v Česku během roku minimálně jednou opije. Z průzkumu také vyplývá, že 48 procent českých šestnáctiletých dívek vypije na posezení pět a více panáků, nebo 5 piv či sedmičku vína. U mladíků je situace ještě o čtyři procenta horší.

DVANÁCT KROKŮ ANONYMNÍCH ALKOHOLIKŮ

Základem Programu osobního uzdravování je Dvanáct Kroků Anonymních Alkoholiků, které vznikly na základě zkušeností prvních členů AA.

1. Přiznali jsme svou bezmocnost nad alkoholem – naše životy se staly neovladatelnými.
2. Dospěli jsme k víře, že síla větší než naše, může obnovit naše duševní zdraví.
3. Rozhodli jsme se předat svou vůli a svůj život do péče Boha, tak jak ho my sami chápeme.
4. Provedli jsme důkladnou a nebojácnou morální inventuru sami sebe.
5. Přiznali jsme Bohu, sami sobě a jině lidské bytosti přesnou povahu svých chyb.
6. Byli jsme zcela povolní k tomu, aby Bůh odstranil všechny tyto naše charakterové vady.
7. Pokorně jsme Ho požádali, aby naše nedostatky odstranil.
8. Sepsali jsme listinu všech lidí, kterým jsme ublížili a dospěli jsme k ochotě jim to nahradit.
9. Provedli jsme tyto nápravy ve všech případech, kdy situace dovolí, s výjimkou, kdy toto počínání by jim nebo jiným uškodilo.
10. Pokračovali jsme v provádění osobní inventury, a když jsme chybovali, pohotově jsme se přiznali.
11. Pomocí modlitby a meditace jsme zdokonalovali svůj vědomý styk s Bohem, jak jsme Ho chápali my, a modlili se pouze za to, aby se nám dostalo poznání jeho vůle a síly ji uskutečnit.
12. Výsledkem těchto Kroků bylo, že jsme se spirituálně probudili a v důsledku toho jsme projevíli snahu předávat toto poselství ostatním alkoholikům a uplatňovat tyto principy ve všech našich záležitostech.

Nejhorší situace u dívek je ve Velké Británii, tam podle průzkumu pět panáků vypije více než polovina – 55 procent. Největšími mladistvími alkoholiky jsou mladí Maltané, pět a více panáků na posezení vypije 62 procent šestnáctiletých chlapců.

Nejvíce studentů, kteří se minimálně jednou do roka opijí, to němoty je ve Velké Británii, v Rakousku a v Dánsku.

Země na boj s alkoholismem mladistvých vynaloží miliardy korun ročně. Podle britských médií, vynakládá britská vláda na opilce 26 miliard eur ročně, z toho 9 miliard jde na kriminalitu opilců. Víc než 4 miliardy eur stojí Británii péče o zraněné opilce. Dalších více než 9 miliard eur musí Britové dát na boj proti alkoholismu.

Celé znění reportáže naleznete na: <http://tn.nova.cz/zpravy/domaci/polovina-ceskych-teenageru-na-posezeni-vypije-5-panaku-a-jednou-rocne-se-opije.html>

DĚDEČEK BYL ŠPRÝMAŘ A DĚLAL HODNĚ PRO LIDI

Prvorepublikový politik a novinář, Václav Klofáč (1868-1942), byl spjat s nedalekým Dobříkovem. Do života této vesnice se ve své době hluboce otiskl. V domě, který si nechal postavit na místě zpustlé tvrže z 15. stol., dodnes bydlí jeho vnučka, paní Milena Kolářová (nar. 1920). Dáma, které byste hádali přinejmenším o 15 let miň s otevřeností vítá návštěvníky areálu dobříkovského tvrziště a vypravuje:

„Dědeček byl za Čechy poslancem rakouské Říšské rady ve Vídni a zdejší kraj byl jeho volebním obvodem. Často sem jezdil a moc se mu tady líbilo. Proto poprosil známou z Vysokého Mýta, jestli by mu tady sehnala bydlení pro rodinu na prázdniny. Do tohoto domu jezdil už od r. 1906, měl tady celoročně pronajaté dvě místnosti. On to tady miloval a trávil zde každou volnou chvíli. V r. 1924 tvrziště koupil a nechal tady postavit dům. Pro Dobříkov hodně udělal, vesnice u něj byla na prvním místě. Každou chvíli probíral s místními nějaké problémy, jeho přičiněním se postavila kempelička, obecní dům, zřídilo se četnictvo, knihovna, vodovod, několik pomníků tady je – Husův, Masarykův a pomník padlých, byl zde také členem Sokola. S místním mlynářem, učitelem a četníkem chodil každý pátek hrát mariáš. Dědeček tak trochu soutěžil s ministrem Udržalem, který bydlel v blízké Rovni. Když měla Roveň silnici, tak musel i Dobříkov, když měla Roveň chodník, tak se dělal i tady... V poslední vůli si přál, aby byla jeho pracovna přístupná veřejnosti a to se nám podařilo. Já sem jezdím také od malička. Dědeček tady měl ohromnou voliéru s ochočenými veverkami. Ony nám třeba i přinesly v hubě ukázat malé veveřátko. Každá měla své jméno a svoji budku, která byla také pojmenovaná, třeba vila Plánička, vila Ahoj... Měli jsme tu holuby, králíky, slepice, prasátko, krávu, několik psů, také postřelenou srnku... Pamatuju, že jsme měli po Čapkových jejich Dášeňku. Dědeček měl rád nejen lidi, ale i zvířata...“

Sedíme nad ohromnou pamětní knihou s podpisy a fotografiemi zdejších návštěvníků a byla jich tu pěkná řádka, od neznámých až po osobnosti tehdejšího veřejného života jako např. prezident Masaryk, manželé Benešovi, ministr Stránský nebo Franke, paní Baťová, Bořek-Dohalský. Paní Kolářová knihu komentuje: „To byli všechno normální lidi. Pamatuju, jak tady byl předseda sociální demokracie Soukup a z dálky šel po mostě babičce naproti s rozpraženým rukama a volal na ni: „Růženko, jak se máš?“ Oni se asi ve sněmovně hádali, ale jinak se mezi sebou znali a mnozí spolu kamarádili. Babička byla velká zahrádkářka, tak si s paní Benešovou vyměňovaly kytky. Vím, že od ní dostala růžové konvalinky... Dědeček rád dělal různé kanadské žertíky. Třeba si z ciziny přivezl všelijaké blbinky, jako bouchací knížky nebo kukátko, které stríkne do očí, a ty

pak využíval. V Praze jsme bydleli všichni pohromadě v jednom bytě a jednou jsme měli velkou návštěvu. Všichni jsme seděli u stolu s talíři a dědeček dal poslanci Moudrému pod talíř takovou gumičku, na druhé straně byl balónek a začal mu hýbat s talířem. A babičku jednou vyděsil, když postavil na klozet svůj portrét, a když tam babička šla, tak se hrozně lekla, že tam je chlap... Dědeček byl šprýmař a také hodně dělal pro lidi. Díky němu třeba dostávaly dobříkovské děti každé Vánoce nové boty od Bařů nebo knížky...“

Václav Klofáč se narodil do skromných poměrů v Německém (Havlíčkově) Brodě. Velmi dobře se učil a byl bystrý, takže ho z páté třídy obecné školy vzali do tercie na gymnázium, jak uvádí jeho vnučka: „Psal studentům za nějaký obolos i domácí práce. Po maturitě šel do Prahy na medicínu, ale po roce toho musel nechat, protože neměl peníze, ačkoliv mu to šlo výborně. Pak učil v nějaké vesnici u Havlíčkova Brodu a začal psát články, které posílal šéfredaktorovi Grégrovi do Národních listů. Tomu se jeho postřehy líbily, pozval si dědečka a udělal ho válečným korespondentem, byl třeba v Rusko-japonské válce. To už měl plat, takže mohl chodit soukromě poslouchat přednášky na Filozofickou fakultu.“ Václav Klofáč začal už jako student žít aktivním politickým životem. Jako redaktor Národních listů (1890-1899) se vydal na Balkán a v řadě reportáží kritizoval balkánské poměry. Byl velkým pacifistou, zastánce panslavistické koncepce, rozvíjel styky s jihoslovanskými a ruskými politiky. V této době se také oženil a s manželkou vychovávali dva syny a dceru. V r. 1898 stál Václav Klofáč u založení České strany národně sociální a stal se jejím předsedou. Byl také šéfredaktorem tiskového orgánu strany „České slovo“. Působil jako poslanec rakouské Říšské rady a Českého zemského sněmu.

Po vypuknutí první světové války byl pro svůj protirakouský radikalismus zatčen a vězněn v Praze a posléze ve Vídni. Paní Milena k tomu uvádí: „V září 1914 tady dědečka zatkli, odvezli ho do Prahy do kriminálu. Vyprávěl nám, že to byl fešácký kriminál, protože tam s bachařem hrál vlastnoručně vyrobené karty. Dědeček byl výborný karikaturista. Zanedlouho ho s Kramářem a Rašínem odvezli do věže smrti do Vídně a nebytí amnestie v r. 1917, tak tady nejsme. V letech 1918-1920 se stal prvním československým ministrem národní obrany, ale protože byl přesvědčeným pacifistou, byl pro něj tento post přímo utrpením. V r. 1920 se stal senátorem. Ze zatčení si přinesl také těžkou cukrovku a později onemocněl rakovinou, takže ho kvůli tomu pak ani Němci nezatklí, když začala druhá světová válka. Každou chvíli se ptali docenta Poláka, který dědečka léčil, jestli je opravdu tak těžce nemocný, že ho nemůžou zavřít... Zemřel tady v Dobříkově 10. července, zrovna byly prázdniny“, dodává paní Kolářová.

První světová válka změnila životy lidí a poznamenala i rodinu Václava Klofáče. Jeho

první syn ve válce padl, dcera zemřela po porodu zdravé holčičky těsně po válce. Paní Milena říká: „Dostala jsem po dědečkově dceři jméno... Babička Amálie nesla úmrtí svých dvou dětí velmi těžce. Psychicky onemocněla a v r. 1926 zemřela. Dědeček si pak vzal za manželku její sestru Růženu.“

V r. 1921 vstoupil Václav Klofáč do Československé evangelické církve v Praze a stal se pro strašnický sbor důležitým členem. „Nejednou ochotně vyhověl pozvání a přednášel nám v naší Betlémské kapli o svém poměru k evangelické církvi, o našich povinnostech k lidu a národu,“ píše o něm jeho spolubratr Lanštyák v Kostnických jiskrách v r. 1938 a pokračuje: „Toužil, aby evangelium, pojímané v duchu presidenta Masaryka, se stalo základem života a jednání všeho českého lidu. Kdo ho slyšával na politických schůzích, ví, že vždy zdůrazňoval nutnost mravního jednání strany a jejich příslušníků.“

Určující v životě každého člověka bývá osobnost matky, a nejinak tomu bylo i u Václava Klofáče: „Už je to mnoho let, co mně zemřela maminka. A stále i po těch dlouhých

letech vidím ji tak, jak byla starostlivá, svědomitá, mající na zřeteli jen rodinu a své děti.“ Těmito slovy začíná útlá knížečka „Moje maminka“, ve které se Václav Klofáč vyznává z lásky k matce. Tento niterný vztah, zřejmě i rodinné tragické události a zkušenost z opakované návštěvy USA, vedly Klofáče v r. 1922 – právě po americkém vzoru - k prosazení svátku Dne matek u nás.

Stopy senátora Klofáče nacházíte v Dobříkově na každém kroku dodnes. Dominantou vesnice se jeho zásluhou stal dřevěný kostel církve československé. Původně řeckokatolický kostel, postavený r. 1679 ve Velké Kopani, sem nechal v r. 1930 převézt z Podkarpatské Rusi. Jeho vnučka vzpomíná: „To byl na služební cestě a tenhle kostelíček tam chtěli spálit, už byl obestavěný kamenem. Dě-

deček si tam sehnal architekta, který ho celý rozebral, jednotlivé části očísloval, a pak ho tady znova postavil. Na nákladních vagónech to přivezli do Zámrsku, a odsud pak dobříkovský sedláci jezdili s žebříňákama a koňma nebo krávama a přivázeli ty očíslované trámy sem. Malíř Vlastimil Košvanec na tom pak dělal různé opravy laku a barev. Asi se mu tady líbilo nebo mu dědeček dobře platil, zkrátka už nevěděl co - tak namaloval mě, moji sestru a sestřenicí jako andělíčky v tom kostele. No to vám je hrozný! Chtěla jsem to zničit, ale církev mně to nedovolila...“

Také paní Kolářová měla pestrý život. Po gymnáziu chtěla jít na medicínu, ale protože Němci zrovna zavřeli vysoké školy, udělala si nástavbu specializovanou na výchovu mládeže. „Válka, to nebylo nic pěkného. Ke konci války tady byla v lese spousta ruských partyzánů. Naše dcera chtěla pořád za nimi do lesa, byly jí 4 roky. Kolikrát ji odvezli do lesa, namazali jí chleba s máslem, posypali krystalovým cukrem a ona byla šťastná... Protože tady vede hlavní železniční tah Praha-Olomouc, tak partyzáni v noci ničili trať. Jednou tudy projížděl vlak s německou municí a vojáky a kvůli zničeným kolejím nemohli jet dál. Velitel vystoupil, přišel sem za starostou a řekl mu, že jestli nebude trať spravena do dvou hodin, tak rozstřílejí celou vesnici. Já měla zrovna malou dcerku, narodila se v r. 1941, a šla jsem s ní po louce. A najednou jsem ve vysoké trávě uviděla německýho vojáka, ležel na zemi a mířil na nás puškou. To byly okamžiky hrůzy! Naštěstí to chlapi stihli za ty dvě hodiny spravit, jinak tady nejsme... Každou chvíli bylo bombardováno choceňské letiště... Kousek od nás bydlel sedlák, který partyzány podporoval. I my jsme dávali do chalup, které měly okna k lesu, nějaké šatstvo - košile nebo spodky a partyzáni si to tam z lesa brali. Nebo babička uvařila do dvou bandasek bramboračku a kafe. Můj muž si bandasky pověsil na provázky, přehodil je přes rameno a překryl to hubertusem. Takto to donesl do lesa, tam jídlo postavil na určitý místo a oni si to vzali. Pamatuju, že ty partyzány tady asi třikrát hledali německý vojáci se psy. Jednou tady zrovna byli a ten sedlák měl ty partyzány zrovna u sebe. Ti čekali vyrovnaný na dvoře a byli připravený střilet, až tam Němci vtrhnou. Pak mi paní ze statku přivedla malou Janičku, že prý přišla k nim a otevřela vrata, proti partyzánům čekajícím Němce. Němci tam naštěstí nedošli. Partyzáni měli ve statku ukrytou vysílačku, ale mladý Jiráský ji stačil schovat jinam. Rodina sedláka byla silně nábožensky založená - velmi stateční lidé. Starý pan Jiráský snad neměl vůbec strach - třeba nad námi lítala letadla a on sundal kalhoty a vystrčil na ně zadek... Byly to hrozné momenty, co jsme prožívali... Ráda vzpomínám na dobu první republiky - byla sice bída, stávky, nezaměstnanost, ale byla svoboda...“

Po válce byla paní Kolářová zaměstnána v internátu zdravotnické školy a ve zdravotnictví pracovala i její sestra - jako dětská

sestra. „V 50. letech se nám se sestrou nic nestalo, ale všichni naši muži v rodině byli vyhozeni na hodinu ze zaměstnání – manžel byl právník, švagr inženýr elektrikář a tatínek pracoval v nemocenské pojišťovně. A tak až moje dcera vše odčinila za dědečka, za tatínka a za všechny, kdo se v naší rodině nedožili svobody. Stala se z ní lékařka a po revoluci zabrala celou novou budovu okresního sekretariátu KSČ v Kolíně a vymohla tam zřízení zdravotního střediska... Já mám takových vzpomínek! Když nemůžu v noci spát, tak vzpomínám...“ uzavírá paní Milena a běží vstříc dalším návštěvníkům... /M

Svoboda není zadarmo.

Nikdo vám nezaručí, že zase nepřijde nějaký blbec a lidi nezfamfrní.

generál T. Sedláček

Tomáš Sedláček se narodil 8.ledna 1918 ve Vídni, dětství prožil v Toušni, vystudoval Vojenskou akademii, už v r. 1938 sloužil v hodnosti poručíka v hradecké posádce. R. 1940 utekl tzv. balkánskou cestou do Francie, později do Anglie, kde prošel výsadkářskými kurzy. V r. 1944 byl rozkazem československého ministerstva národní obrany převelen na východní frontu - na Duklu a pak do týlu nepříteli na pomoc Slovenskému národnímu povstání. Po válce působil jako profesor na Vojenské akademii v Praze. R. 1951 byl major Sedláček zatčen za údajné spiknutí. Mučili ho v proslulém Domečku, ve vyšetřovně v Kapucínské ulici v Praze. Devět dnů a nocí Tomáš Sedláček nesměl spát, na samotce musel stále chodit. Odsoudili ho k doživotnímu vězení, drželi ve Valdicích, na Mírově, v Leopoldově, na Bytízu. ...

DOPISY ČTENÁŘŮ

TAJNÝ VÝLET

Že poletíme na Orkneje se někteří z nás dozvěděli až na letišti v Praze. Byla to totiž součást akce Pepy Marka, kterou zorganizoval jako „Tajný výlet“. Účastníkům zadával v průběhu několika měsíců různé indicie o cíli i stalo se, že někteří cílovou destinaci uhodli a někteří ne. Údiv kolegů v zaměstná-

ni byl jistě veliký, když kamarád hlásil, že si bere dovolenou, že někam letí, ale neví kam. Profesně zajímavá sestava (lékárník, dealer, úředník, stavitel, duchovní, vývojář, důchodce a fabrikant) tedy v červnu zamířila na Orkneje. Orkneje jsou obydleny již více než 5500 let. Původně tu žili Piktové, později byly osídlovány Nory a v roce 875 připojeny k Norsku. V roce 1472 přešly ostrovy pod svrchovanost Skotska. Celkem se Orkneje skládají z více než 70 ostrovů, z nichž ale jen 20 je obydlených.

Půjčujeme si dvě auta a s mapou, fotografií a trochou štěstí nacházíme dům, ve kterém budeme ubytováni. Je součástí jedné z usedlostí, které jsou vlastně takto všude rozestety mezi loukami s pasoucími se kravami a ovci. Dům je otevřen, na stole dopis s přáním příjemného pobytu ...

Den je slunečný a my vyrážíme na prohlídku ostrova South Ronaldsay. Ten je spojen s hlavním ostrovem sérií hrází – tzv. Churchill Barriers. Hráze začali Britové budovat v roce 1940 jako ochranu velké vodní plochy Scapa Flow mezi ostrovy. Zde byla v 1. a 2. světové válce základna Royal Navy – britského královského námořnictva. Zastavujeme u Italian Chapel – prostého kostelíka, který postavili italsí váleční zajatci. Zkoumáme neolitický hrob Tomb of the Eagles. Na ostrovech Orkneji jsou vůbec jedny z nejstarších a nejzachovalejších neolitických památek v Evropě. Jsme očarováni krásou pobřeží, skalnatými útesy, hnízdicími racky, předvádějícími se tuleni, květinami. Zelená barva ve všech odstínech, azurová obloha, na obzoru kolem nás modré moře.

V perfektně zařízené kuchyni vaříme večeři z vlastních zásob, povídáme si a ani se nechce jít spát. Slunce sice za obzor v noci zapadá, ale tma tmoucí je jen asi 2 hodiny. Je to pro nás nezvyklé a fotit krásy, nahlížející skoro až do kuchyně, se dá i o půlnoci.

Po asi 12 km přicházíme k nádhernému přírodnímu skvostu – skále Old Man of Hoy neboli „Štařec“. Zíráme z útesů v údivu na skalní sloup v moři, vysoký 137 m, o který se rozbíjejí vlny. Až sem vedla široká cestička, „Štařec“

je často obdivovaný. Dál však už jdeme sami úzkou stezkou ve vřesovišti. Tudy už moc lidí nechodí. Útesy jsou zde vysoké až 350 m a tak je pořádku na co se dívat. Horší je, že se zatahuje, občas mrholí, stezka se ztrácí a my postupně také. Brodíme se po kolena ve vřesu, občas se propadneme do měkkého a mokrého podloží. Jdeme směrem, o kterém se shodneme, ale nevíme, jestli je to ten

správný. Mapu nemáme a i únava už se projevuje. Aby toho nebylo málo, začínají na nás nalétávat chaluhy velké, poměrně velcí útoční ptáci, kteří zde hnízdí a pochopitelně se jim to nelíbí. Zvláště Pepova světlá hlava je přitahuje. Co nejrychleji se snažíme opustit tento prostor. Na hraně prudkého svahu zůstáváme ohromeně stát. Mezi vřesem zde leží trosky nějakého letadla. Padá na nás tiseň, snažíme se dostat co nejdříve do osady, kterou v dále vidíme, ale ještě musíme najít cestu úbočím hory. Nikdo nemluví, každý je sám se svými myšlenkami a únavou. Silná a dobrá káva, trajekt zpět a večere v našem dočasném domově nás vrátí jakž takž do normálu. *Z dostupných zdrojů (dopis od Správy ostrova Hoy, Publikace Nad moři a oceánem)*

jsme se dozvěděli: 1.ledna 1945 odstartoval ze základny Tain ve Skotsku těsně po 22 hod. na svůj 43. bojový let od přidělení k 311 bombardovací peruti RAF operační letoun Liberator GRV "PP-Y" (FL949) s osmičlennou posádkou na palubě. Přestože radar dovoval operátorům sledovat blízkici se pevninu i její tvar, z neznámých příčin 38 minut po startu narazil Liberator do skalnatého povrchu pohoří Cuilags u Rora Head na ostrově Hoy. V jeho troskách nalezla smrt celá osádka – 8 Čechoslováků. Nikdy nebyla objasněna skutečná příčina nehody.

Ráno jedeme do Kirkwallu koupit ryby. V přístavu zjišťujeme, že od rybářů už je pozdě – jak to, vstávali jsme brzo?!, ale místní dávají tip na dobrou prodejnu. Vítá nás osobně majitel a udivuje nás svou informovaností o právě probíhající MS ve fotbale („Češi? Prohráli jste s Portugalskem“). Když vidí naši rozpačitost nad filety, přináší čerstvého lososa. No nekupte to, když je to se slevou. Už se těšíme na večeři ...

Počasí je tento den ostrovní. Fouká a prší a to znamená, že když na Orkneji prší, tak prší vodorovně. Přesto ale opět obdivujeme, my suchozemci, pobřeží.

Neolitická osada Skara Brae je zapsána na seznamu UNESCO. Byla obydlena mezi lety 3100 – 2500 př.n.l. Do roku 1850 byla ukryta pod nánosy půdy. Při velké bouři došlo k odkrytí její části a zbytek byl odkryt až

roku 1930. Zastavujeme u ní a ještě u dvou kamenných kruhů a necháváme se prostoupit atmosférou neznámého.

Jsmo trochu navlhli a tak se těšíme na prohlídku palírny whisky Highland Park. Takový nápad ale měla spousta jiných lidí a tak je obsazeno. Abychom nebyli tak smutní, pouštět nám o provozu palírny propagační film a k tomu nám nalijí každému kalíšek whisky. A tak jsme smutní nebyli...

*Zapsal M.Š., za pomoci ostatních účastníků
Foto na www.mirasvec.rajce.idnes.cz*

RODINA

MILENKA: HLAVNÍ NEBO VEDLEJŠÍ ROLE?

Užívat si s partou kamarádů, zamilovat se do spolužáka nebo kolegy, vdát se a založit rodinu. To je ideální scénář, který v reálném životě zdaleka vždycky nefunguje. Dívky, které v dětství zažily, jak to vypadá, když se rodina rozpadne, se mnohdy stejnou cestou nevydávají. V životních příbězích milenek, které vyrostly bez otce, jen s opuštěnou, nešťastnou matkou, se často setkáváme se zcela vědomým rozhodnutím žít jinak.

„V průběhu let jsem vysledovala, že ženy milenky, které ke mně přicházejí s nejrůznějšími problémy, mívají velmi podobnou rodinnou anamnézu,“ říká Helena Máslová, lékařka a terapeutka, která se specializuje na psychogynekologii a psychosomatické souvislosti reprodukce a ženského zdraví. Samozřejmě ne každá dívka z neúplné rodiny se v dospělosti ztotožní s kariérou milenky. I když s otcem velmi často odcházejí finanční zdroje a život neúplné rodiny je v mnohém těžší a náročnější, pro dívky je podle doktorky Máslové nejdůležitější, jak se k celé situaci postaví matka. „Dívka je svědkem toho, že otec odchází od rodiny kvůli mladší a atraktivnější ženě a doma zanechává zlomenou, zoufalou manželku. Nejednou ji navíc třeba i poníží neférovým majetkovým vyrovnáním po rozvodu. Pokud se rozvedená žena nedokáže sebevědomě postavit na vlastní nohy a samostatně žít, je poselství pro dceru jednoznačné: máma je v poli poražených, manželství je prohra, milenka je vítězkou. Dcery s touhle životní zkušeností jsou kandidátkami na ženy zajímavější se a priori o ženaté muže,“ konstatuje Helena Máslová.

Starší muž jako chybějící otec?

Pokud jde o milenecké vztahy, bývá spíše pravidlem, že milencem je starší, ekonomicky úspěšný muž. Proto ostatně bývají milenky označovány jako „zlatokopky“, zatímco evoluční psychologové poněkud zaobaleně říkají, že tu jde o „zdroje“. To ovšem rozhodně neznamená, že dobře situovaný muž je jako nebohá lovná zvěř – se zmíněnými zdroji roste i jeho chuť se o ně dělit. Padesátník zpravidla disponuje většími zdro-

ji než třicetiletý, což zvyšuje jeho atraktivitu v očích žen, které volí „strategii vítězek“. Nakolik tu ale může hrát roli určitá kompenzace otcovské role, o niž dívka rozvodem rodičů přišla?

Podle doktorky Máslové může hrát jistou roli zejména v případě, když odcházející otec zapomněl své dospívající dceři říct, že je v pořádku, že jí má stále rád. Dcera v pubertálním věku si (mnohdy i nevědomě) vztáhne „prohru“ i na sebe – nejen matka, ale ani ona nebyla dost dobrá. Proto otec odchází za lepším. Pokud v ní zůstane tento komplex méněcennosti, je na něj nejlepší terapií ženatý muž, který jí říká, jak je výborná a skvělá.

Jen milenka – nebo už chci víc?

Předávání zla. Tak hodnotí Helena Máslová svým způsobem uspokojující pocit milenky vítězky. Už není poražená, teď vyhrála. Teď je to ona, kdo získal muže, odvedl ho od jiné ženy a děti. Časem se ale začínají strategie milenek přece jen lišit. „Některé ženy se rozhodnou, že muže využijí tady a teď a postupně si vybudují vlastní postavení. Budou nezávislé, nezranitelné – už nikdy nepřipustí, aby je nějaký muž srazil na dno – žádnému se neodevzdají,“ tak charakterizuje odbornice samostatné, nikomu nevěřící ženy.

Mnohé jiné milenky se ale časem přestávají cítit uspokojené v roli „té druhé“, už nechtějí jen sbírat drobečky odložené z rodinného života svého milence. Přece jen zatouží po běžném partnerském vztahu, po vlastní rodině. „Zvolí strategii popínavé rostliny. Obepnou se kolem muže a čekají, kdy rodinu opustí,“ konstatuje Helena Máslová.

Psychobiologické zákonitosti partnerských vztahů totiž určují, že přirozený čas zamilovanosti trvá tak dva tři roky. Pak se vztah buď prohloubí (vedle vášně a intimity začne hrát významnější roli i důvěra, sdílení a laskavost), nebo ochladne.

Druhá parta

Pro některé muže je milenečino těhotenství signálem k opuštění manželky a zpravidla dospívajících (nebo už dospělých) dětí, v mnoha případech situaci rozetne podváděná žena a požádá o rozvod sama. Podle zkušeností doktorky Máslové však muži často volí strategii „být zadarmo v kině“, tedy mít s co nejmenšími náklady všechno – známé pohodlí a zájem rodiny i milenku s dítětem. V žargonu ženatých nevěrníků je to „druhá parta“. Někdy se ovšem milenka s věčnou rolí „druhé party“ nesmíří a iniciuje rozchod. Každopádně dítě z „druhé party“ mívá tatínka jen občas, ne vždycky má táta čas oslavit s ním narozeniny – i Štědrý den obvykle tráví s „první partou“. Život na „dvě party“ funguje z hlediska dětí dost podobně jako porozvodové uspořádání. V konkrétních rodinách se setkáváme s nejrůznějšími formacemi. Individuální modely, které fungují nebo za cenu kompromisů a ústupků ještě projdou, se od sebe značně liší,“ konstatuje odbornice. Na jednom pólu je muž prakticky s dvojím živo-

tem a pečlivě skrývanou „druhou partou“, na druhém téměř polygamní soužití.

Nicméně dlouhodobé mimomanželské vztahy mají na zúčastněné vždycky devastující vliv.

Jak vystrnadit manželovu milenkou?

„Když jsem zjistila, že si manžel už několik let vydržuje milenkou, rozhodla jsem se pro rozvod. První, komu jsem to oznámila, ovšem nebyl manžel, ale právník. Ze svého okolí dobře znám případy žen, které postupovaly obráceně – a ve chvíli majetkového vyrovnání zjistily, že společně našetřené peníze se kamsi ztratily a chalupa psaná na manžela najednou patří jeho bratrovi,“ říká pětapadesátiletá paní Hana. Její dospělá dcera hodnotí situaci rodičů s odstupem tří let takto: „Máma začala po rozvodu cestovat, jak si vždycky přála, má přátele a vypadá spokojeně. Táta si tu milenkou vzal, má s ní dítě a teď si stěžuje, že když je nemocný, nikdo mu doma ani čaj nepodá.“

Ne každá žena ovšem považuje rozvod za nejlepší řešení. „Když pán uklouzne, pravá dáma se dívá stranou,“ doporučovalo se dříve ve vybrané společnosti. Dnes je známým zastáncem taktiky počkat dva tři roky, než mužova zamilovanost ochladne, například psycholog Jeroným Klimeš. Pasivní vyčkávání ale není recept pro každého.

V rámci párové terapie se Helena Máslová setkává s řadou způsobů, jimiž se ženy snaží zachránit manželství a přimět muže k rozchodu s milenkou. K těm „noblesnějším“ patří vyčkávací strategie spojená s posilováním vlastní atraktivity (péče o zevnějšek, pěstování vlastních koníčků, nesoustředění se jen na děti a domácnost, ale aktivně zaujímat i roli manželky a intimní partnerky). Podle Heleny Máslové bývá tento postup úspěšný zejména v případech, když manžel zná svoji ženu z dob, kdy i ona byla mladá a krásná – manželce hraje do karet bohatší společná životní historie. Důležitou podmínkou ovšem je, že nebyla nadobro zničená emocionálně a intimní rovina vztahu.

Další taktiky jsou už více méně manipulativní – od těch nejdrsnějších hysterických scén (které partnera spíš odrážejí, než by pomohly ke znovu připoutání), citové manipulace prostřednictvím dětí až po jemnější varianty. Například posilování společného prostoru „my“ – žena iniciuje programy, které manžela více vtahují do rodinného života, takže kvůli svému zaneprázdnění začíná milenkou zanedbávat (kupříkladu rekonstrukce chalupy, častější akce se společnými přáteli, rodinné výlety, které jsou tak atraktivní hlavně pro děti, které se těžko odmítají).

„V případě, že mají manželé větší společný majetek nebo firmu, kterou by mohl mimomanželský vztah, resp. rozvod ohrozit, manželky často, a poměrně úspěšně, využívají partnerovu malou ochotu dělit se o majetek. Manželství zůstane zachováno, otázkou ovšem je, jaká je skutečná kvalita vztahu, dodává terapeutka.“

Z kruhu ven

Přestože se téměř každé druhé manželství rozpadá, podle výzkumů většina Čechů stále považuje manželství za nejlepší způsob soužití muže a ženy. Pokud dojde k odhalení manželovy nevěry, více sympatií a pochopení okolí je na straně manželky, zatímco milenka bývá mnohem častěji vnímaná negativně jako ta, která rozbíjí vztahy a krade dětem tátu. Přesto v reálném životě nic není tak úplně jednoznačné a černobílé – manželky nebývají vždycky jen ty hodné a spravedlivé, každá milenka není prvoplánová „mrcha“. Dokonce se stává, že i milenka sama ukončí vztah, protože nedokáže žít s představou, že kvůli ní trpí jiná žena a děti. V řadě dalších případů ovšem muže na svou stranu získá. Pak nezůstává než opouštěným manželkám společně s terapeutkou Helenou Máslovou doporučit: Nezástávejte na straně poražených, ukažte svým dcerám, že kvalitní život se dá žít i po rozvodu.

*Daniela Kramulová,
Psychologie dnes, 6/2012*

ŠVÉD, KTERÝ PORAZIL EICHMANNA

dokončení ze str. 5

Vězeň, nebo host

13. ledna 1945 spatřili překvapení sovětských vojáců muže, který na ně klidně čekal před domem s modrozlutou vlajkou. Prohlásil se za švédského chargé d'affaires a projevil zájem o kontakt se sovětským velením. O čtyři dny později pro něj přijela sovětská eskorta, která ho měla doprovodit do Debrecína. Svým spolupracovníkům řekl, že neví, zda odjíždí jako host nebo jako vězeň, ale že se zhruba za týden vrátí. Od té doby ho už nikdo z nich neviděl.

Co se s ním stalo a proč, zůstává záhadou. Podle některých názorů viděla sovětská tajná služba v muži, který uměl rusky i anglicky a disponoval značným množstvím šperků a valut (na úplatky), nebezpečného zahraničního agenta (Iver Olson, který Wallenberga do Budapešti poslal, skutečně pracoval i pro OSS, předchůdkyni CIA). Nebo si Sověti nechtěli komplikovat život vyjednáváním s mužem pocházejícím z bohaté a vlivné rodiny, který dával najevo snahu v Budapešti zůstat a být aktivní při obnově tamního života. Nebyl zdaleka jediným diplomatem, kterého ve své zóně zatkli.

Simon Wiesenthal dokonce přišel s teorií, podle které stál za Wallenbergovým zmizením ambiciózní velitel politického oddělení 18. armády. Ať už proto, že v něm viděl špióna, nebo proto, že toužil po americkém voze, který Wallenberg používal, aby ohromoval nacistické důstojníky. Onen politruk se poz-

ději skutečně proslavil zálibou v luxusních autech. Jmenoval se Leonid Brežněv.

To vše jsou však jen spekulace. Jisté je, že Sověti se Wallenberga zmocnili. Pravděpodobně byl převezen do Moskvy, kde byl uvězněn v proslulé Lubjance, sídle NKVD (pak KGB, nyní FSB). Prosovětské rozhlasové vysílání v Maďarsku tehdy rozšířilo zprávu, že byl cestou do Debrecína zavražděn sympatizanty nacistů, což pravděpodobně oslabilo tlak švédských orgánů na sovětské úřady v době, kdy snad bylo možné něco podniknout. Později nepomohl tlak Wallenbergovy rodiny ani osobní angažmá Alberta Einsteina, který dokonce Wallenberga navrhl na Nobelovu cenu - s tím, že jeho smrt není prokázána.

Životy po životě

Sověti prolomili mlčení až v roce 1956, po smrti Stalina a částečném odhalení a přiznání jeho zločinů. Švédský premiér Tage Erlander při návštěvě Moskvy požádal Chruščov, aby se zmizením jeho krajana zabýval. Následující rok vydali Sověti zprávu, podle které přiznávali, že Wallenberg byl skutečně v lednu 1945 zatčen a o dva roky později prý v cele zemřel na srdeční selhání - v necelých pětatřiceti letech.

Část historiků dosud tvrdí, že Sověti lhali a že Wallenberg byl naživu ještě dlouho poté. Tvrdil to mimo jiné i Solženicyn. Podezření vzrostlo v době, když se začali ze sovětských věznic vracet zahraniční vězni a někteří z nich tvrdili, že se s Wallenbergem setkali. Některá tato svědectví byla falešná, ale mohla být součástí kampaně na diskreditaci snah o Wallenbergovo vypátrání nebo pocházet od lidí, kteří chtěli na případu vydělat. Poslední trochu spolehlivá informace o tom, že zachránce desetitisíců životů je v Sovětském svazu stále vězněn, pochází z roku 1987 - to by mu bylo 75 let.

Ještě v roce 2000 se objevilo svědectví bývalého vysokého představitele sovětské tajné policie, podle kterého byl Wallenberg v roce 1947 v Lubjance popraven. Své nejednoznačné stanovisko pak v roce 2001 vydala i společná švédsko-ruská komise. Ruská část komise se vrátila k verzi, podle které Wallenberg zemřel na srdeční selhání. Švédové zopakovali, že nemohou pominout závažná svědectví o Wallenbergově pobytu v sovětských lágrech dlouho po roce 1947.

Panuje podezření, že ruská strana nikdy neudělala vše pro to, aby zjistila nebo zveřejnila plnou pravdu. Dva z Wallenbergových vyšetřovatelů byli ještě v roce 2000 naživu. „Je možné Wallenbergův případ objasnit?“ ptá se Arsenij Roginskij z organizace Memorial. „Je, ale vyžaduje to, aby nezávislí výzkumníci dostali volný přístup do sovět-

ských archivů.“

Wallenbergův osud se zdá definitivně součástí minulosti, ale to není zcela přesné. Nicholasi Wintonovi je dnes o tři roky více, a je stále naživu. Zločinec László Csátary, kterého spravedlnost dostihla až letos, shodou okolností právě v Budapešti, se zas narodil jen necelé tři roky po něm!

Wallenbergovo jméno nebylo dlouho příliš známo, jeho zásluhy vyplývaly na povrch postupně. Dnes lze v řadě měst - samozřejmě včetně Budapešti, Stockholmu a Jeruzaléma - najít jeho památníky. Vzpomínat na něj můžeme v den jeho narození. Datum jeho smrti asi zůstane hádankou. *LN 4.8.2012*

K přípravě na bohoslužby o nedělích a svátcích

sobota 15.9. 18 h. Lukavice

neděle 16.9. 24.v mezidobí

sbírka na církevní školy

7.15 h. Letohrad Iz 50,5-9a;

8.45 h. Mistrovice Ž 116;

10.15 h. Orlice Jak 2,14-18;

Mk 8,27-35

sobota 22.9. 18 h. Mistrovice

neděle 23.9. 25.v mezidobí

7.15 h. Letohrad Mdr 2,12a.17-20;

8.45 h. Lukavice Ž 54

10.15 h. Orlice Jak 3,16-4,3;

Mk 9,30-37

pátek 28.9. Slavnost sv. Václava

12.30 h. Letohrad

sobota 29.9. 17.30 h. Červená

18 h. Lukavice

neděle 30.9. 26.v mezidobí

posvícení v Mistrovicích a Červené

7.15 h. Letohrad Nm 11,25-29;

8.45 h. Mistrovice Ž 19

10.15 h. Orlice Jak 5,1-6;

Mk 9,38-48

sobota 6.10. 18 h. Lukavice

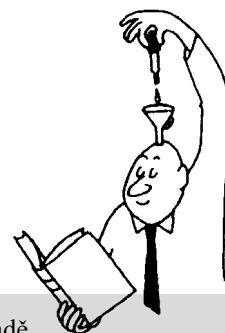
neděle 7.10. 27.v mezidobí

7.15 h. Letohrad Gn 2,18-24

8.45 h. Lukavice Ž 128

10.15 h. Orlice Žid 2,9-12

Mk 10,2-16

Okénko do farnosti - Vydavatel Farnost sv. Václava v Letohradě

Adresa redakce: Václavské náměstí 57, 561 51 Letohrad • Redakce: Iva Marková, Miloslava Šejvlová, Václav Vacek, jazyková úprava Jana Kalousková, e-mail: ivamarkova@tiscali.cz • digitální podobu naleznete na www.letohrad.farnost.cz
Registřikové č. MK ČR E 12797 • Sazba: JPG, Tisk: Grantis s.r.o. tel. 465 525 741